

עד לשנים האחרונות רק חדי העין הצליחו להבחין בין התפיסות השונות הקיימות בתוך הציונות הדתית. הבחירות האחרונות לרבנות הראשית שימשו בדיעבד כזרקור המאפשר בקלות רבה יותר להבחין את הבדלי העומק ואת דרכי הפעולה של הגורמים השונים.

תנועת נאמני תורה ועבודה הוקמה לפני 35 שנה על רקע התנגדות להקמת ביה"ס "נועם" הראשון. רבים בקרבנו לא הבינו את פשר ההתנגדות, שהרי זכותה של כל קבוצה לחנך את ילדיה לפי ראות עיניה. ואולם, הבעיה מתחילה כשמתחת להבדלים רוחניים לכאורה מסתתרים גם מאוויים אחרים, וממשיכה כשכללי התחרות אינם הגונים. לאחרונה פרסמנו מחקר חדש שנערך ע"י אריאל פינקלשטיין, אשר מציג בצורה ברורה ביותר את ההבדל ברמה הסוציו-אקונומית שבין בתי ספר יסודיים מעורבים לבין בתי ספר נפרדים. לפי נתונים רשמיים שאספנו ניתן לראות כי למעשה, ככל שבית הספר הנו "תורני" יותר, כך מספר התלמידים מהשכבות החלשות בו קטן יותר. הרבה ניתן לכתוב על פשר ההבדלים, ואולם הם מציבים בפנינו דוגמה לחולשתו של הרוב הדומם. רוב זה איננו מעוניין בהפרדה יתרה ובהענקת תפיסות חרדיות-לאומיות לילדיו. ואולם, כשהוא בא לרשום את ילדיו לבית הספר, הוא "ייתיישר" בעיקר לפי הקו שישפיע על צמצום המגוון החברתי. הפרדה מגדרית, תקנות לבוש מחמירות, תשלומי הורים מוגזמים ועוד, אינם אלא דרך עקיפה ליצירת הבחנה על בסיס סוציולוגי ולסינונם של אלה ש"אינם רצויים". באופן שבו עברה הציונות הדתית, בתוך כעשר שנים בלבד, ממצב שבו מרבית בתי ספר היסודיים מעורבים למצב שבו רובם נפרדים.

עמידה על עקרונות ערכי "תורה ועבודה" כרוכה בעמידה לא נעימה בתוך מריבות פנים-קהילתיות. חוסר הרצון של הציבור שלנו להיכנס למריבות שכאלו, יחד עם ההימצאות המעטה של אנשי תורה ועבודה כאנשי חינוך בתוך מערכת החינוך הדתית,

מוסיפים לקושי הרב שבבלימת מגמות ההתחרדות.

כשאספנו את כל נתוני המיצ"ב ראינו כי יש מתאם בין רמת ההפרדה המגדרית לבין עליית רמת האלימות, כפי שמדווח ע"י התלמידים במאות כיתות. אך כל זה אינו עוצר בעד מערכת החינוך הדתית, שתזכה מהשנה הבאה גם לתקצוב ייחודי להפרדה זו. הצורך בתקצוב זה עלה לאחר שהתנועה זיהתה מקומות רבים שבהם תקנים ושעות הוראה הועברו שלא כמקובל לטובת הפרדה זו. משהוחל לשמחתנו להסדיר את אופן קבלת ההחלטות ולתקנן את ההפרדה במערכת התקציבית, פעלנו על מנת לוודא שהתקנון ייעשה באופן שווה לכלל בתי הספר. משלא הצלחנו למנוע את העברת התקציב רק לטובת בתי הספר הנפרדים, חשפנו את הדברים בכלי התקשורת בטענה כי כל הורה זכאי להחליט האם הוא רוצה כיתה מעורבת או נפרדת, אך לא ייתכן שהמדינה תתקצב רק את אלו המבקשים להפריד.

העיסוק בהפרדה המגדרית, המצטרף לעיסוקו בשאלת רמת לימודי האנגלית בחינוך הדתי ורמת שאר מקצועות החול, איננו עיסוק בנקודות שוליות ומקומיות, אלא עניין קריטי לעתידה של הציונות הדתית. ילד וילדה שאינם יושבים יחד באותה כיתה יתקשו מאוד לחיות חיי צניעות בחברה מעורבת כמו לשבת יחד באוניברסיטה או במקום העבודה, ויידחקו להסתגרות במוסדות הדתיים עצמם - או ליציאה בשאלה.

שלא כמו בבחירות לרבנות, שבהן יכולנו לכמת היטב את התקווה ואת שברה, הרי שבתחום החינוך הדתי הדברים מתנהלים באיטיות, צעד אחר צעד. ישנם תהליכי התקדמות מבורכים וישנם תהליכים של נסיגה חמורה. אם לא נשים לב לכל השינויים, אנו עלולים למצוא עצמנו בתוך מספר שנים מצומצם ביותר עם דור חדש שדרכו רחוקה מדרך המבקשת לחבר בין התורה לבין המציאות. גם אם ילדינו ירצו להשתלב כאנשי תורה בעולם המעשה, הרי שהדרך החינוכית שלא סיפקה להם מספיק כלים, לא תאפשר זאת להם.

התנועה שלנו שואפת לזהות את השינויים ולפעול למען תיקונם. בחודשים האחרונים, כבכל שנה בעונות האביב והקיץ, היינו

עסוקים עד למאוד בעזרה ובהכוונה להורים אשר מתמודדים עם ניסיונות של הורים אחרים להתחרדות. לשמחתנו, אנו נוחלים הצלחות רבות, ואולם הדרך ארוכה ומלאת מורכבות וקשיים.

אתגרה הגדול של הציונות הדתית יהיה לא לחשוש מהבעת עמדה רעיונית ברוח ערכי "תורה ועבודה", ולהשיב את העובדות שנקבעו בשטח אל מצב הגון ונכון מבחינה חברתית, תורנית וחינוכית.

* * *

זה עתה סיימנו שנה נוספת של פעילות צעירים ארצית בניצוחה של אפרת גרבר-ארן. השנה הצלחנו באופן משמעותי ביותר והקמנו תאים בכל הקמפוסים: עשרות פעילויות, חוגים, סעודות שבת, מפגשים ושבטות. מטרתנו בכך היא יצירת דור ההמשך של נאמנות לערכי תורה ועבודה. הפרויקט בונה ומכשיר את הדור הבא של ההגת הציונות הדתית ומשפיע על האווירה בקמפוסים, על מאות סטודנטים פעילים, על השיח הציבורי בקרב צעירים, ועוד ועוד. בימים אלו כבר מתקיימת הכשרת עשרת רכזי התאים לקראת השנה הבאה.

ואולם, עלות כלל הפרויקט המורכבת ממימון פעילויות רבות בחמישה קמפוסים, מלגות לעשרת רכזי התאים, שבתות משותפות ועוד, הנה 212,000 ₪ בשנה.

השנה נתמכנו ע"י קרן משפחת אריסון, ואולם מדובר במענק חד-פעמי שמסתיים בימים אלו.

לצורך השנה הבאה, השגנו עד כה את מרבית הסכום בזכות תרומות של חברי תנועה, ובנוסף זכינו לתרומה של המלגות. עדיין חסרים לנו 76,000 ₪.

לקראת הימים הנוראים, כל אחד מאתנו ודאי תורם למוסדות צדקה וחסד. נשמח אם תיקחו חלק גם בדאגה לטווח הארוך. כל תשלום חברות בתנועה חשוב לנו על מנת להשיג את הסכום הנוסף, ונודה לכם על כל תרומה נוספת.

לבסוף אנו מבקשים לאחל מזל טוב לעורך כתב העת, אוראל שרף, לרגל הולדת בתו, מעיין חיים. שתזכו לגדלה לתורה, לעבודה, לחופה ולמעשים טובים.

שמואל שטח, מנכ"ל התנועה

עורך: אוראל שרף

מערכת: חנה אדלר, אליעזר באומגרטן, שאול ברט, חגית ברטוב, נעם דמרי,

תני וולפיש, רן חורי, משה מאיר, תהילה נתלון, רבקה רוזנר

עריכת תמונות ועיצוב גרפי: חנה לאה דחור

עריכת לשון: לאה קליבנוף ואהרון אדמונית תמלול: אלון שירותי תמלול

כתובת המערכת: דובנוב 7, ת"א 64732, טלפון: 03-6072739

דוא"ל: deot.ta@gmail.com

תמונת השער: "סתומה / פתוחה", "Open / Closed", יוסף צמח

דעות

יצא לאור בהוצאת 'נאמני תורה ועבודה' ומרכז יעקב הרצוג ללימודי יהדות.

בתמיכת משרד התרבות והספורט

De'ot 62 September 2013

Neemanei Torah Va Avodah & The Yaakov Herzog Center